

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

МАВЛИДИ НАБИЙ МУБОРАК!

Муҳтарам жамоат! Оламларнинг Раббиси бўлмиш Аллоҳ таолонинг ҳабиби, оламларга раҳмат қилиб юборилган суюкли Пайғамбаримиз Муҳаммад Мустафо (с.а.в.)нинг таваллуд ойлари барчамизга муборак бўлсин! Маълумки, Рабиул аввал ойининг 12 куни жаноби Пайғамбаримиз (с.а.в.) таваллуд топган кунларидир.

Пайғамбаримиз (с.а.в.) милодий сананинг 571 йилида Маккаи Мукаррамада араблар орасида обрўли саналмиш Қурайш қабиласида таваллуд топганлар. Пайғамбаримиз Муҳаммад (с.а.в.) комил инсон бўлиб, у то қиёмат кунигача келадиган бутун инсоният учун энг мукамал ва энг гузал намунадир.

Расулulloҳ (с.а.в.) нинг ҳаётлари биз мўмин-мусулмонлар учун катта ибрат мактабидир. Оқил инсон ҳаёти давомида солиҳ кишиларнинг фазилатли жиҳатларидан ўрнак олиб яшайди. Бизлар ҳам бирор табаррук, аҳли солиҳ инсон билан учрашиб қолганимизда, ёки унинг яхши хислатларини зикр қилганимизда ҳавас қилиб, “бизга ҳам сизнинг йўлингизни берсин”, “фалончига ўхшаб юрайлик” деган ибораларни ишлатамиз. Аслида мўмин-мусулмон киши учун ўрнак бўлишга энг лойиқ ва ҳақли зот Муҳаммад (с.а.в.) бўлиб, Аллоҳ таоло Қуръони каримда:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾

яъни: “(Эй имон келтирганлар!) Сизлар учун – Аллоҳ ва охираат кунидан умидвор бўлган ҳамда Аллоҳни кўп ёд қилган кишилар учун Аллоҳнинг пайғамбаридида гўзал намуна бордир” – деб марҳамат қилган (Ахзоб сураси, 21-оят).

Шунингдек, яна Аллоҳ таоло Қуръони каримда марҳамат қилган:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾ (سُورَةُ الْأَنْبِيَاءِ/107).

яъни: “(Эй Муҳаммад!) Биз Сизни (бутун) оламларга айни раҳмат қилиб юборганмиз” (Анбиё сураси, 107-оят). Оятдаги “раҳмат” жуда кенг маънони англатади. Уларни билиш учун Муҳаммад (с.а.в.)нинг ахлоқ-одоблари, сийрат ва шамоиллари, шариатларининг бағрикенглиги, ҳатто, куфр ва ширк аҳлига ҳам зулмни раво кўрмаслиги, меҳр-оқибат, эзгулик каби фазилатлар манбаи эканидан хабардор бўлиш зарур.

Буюк ватандошимиз Абу Лайс ас-Самарқандий “Баҳрул улум” номли тафсир китобларида “оламларга раҳмат” жумласининг тафсирида: *жин ва инсга, умуман жамики халоиққа раҳматдир. Мўминларга ҳидоят қилиш билан раҳмат, мунофиқларга ўлимдан омонлик бериш билан раҳмат, кофирларга азобни*

охиратга қолдириши билан раҳматдир, деганлар ва қуйидаги ривоятни келтирганлар:

حكى أن النبي صلى الله عليه وسلم قال لجبريل عليه السلام: "هَلْ أَصَابَكَ مِنْ هَذِهِ الرَّحْمَةِ شَيْءٌ؟ قَالَ: نَعَمْ، كُنْتُ أَحْشَى الْعَاقِبَةَ فَأَمَنْتُ لِثَنَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيَّ بِقَوْلِهِ: { ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ مُطَاعٌ ثُمَّ أَمِينٌ }" (سورة التكوير/20-21).

яъни: Ҳикоя қилинишича, Пайғамбар (с.а.в.) Жаброил а.с.га: **“Сизга ҳам ушбу раҳматдан бирор насиба етганми?”** – деб сўрадилар. Шунда Жаброил (а.с.): Ҳа, мен оқибатим қандай бўлишидан қўрқувда эдим. Аммо, Аллоҳ азза ва жалла мен ҳақимда: **“(Жаброил) қувватли, Аршнинг соҳиби (Аллоҳ) наздида мартабали, у жойда (фаришталар томонидан) итоат этилувчи ва ишончли зотдир”**, деб тасанно айтганидан кейин хотиржам бўлдим, дедилар.

Расулуллоҳ (с.а.в.)нинг раҳмат элчиси эканликлари У зотнинг ахлоқларида ҳам намоён эди. Қуйидаги ҳадиси шариф шунга далолат қилади:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ، قِيلَ: "يَا رَسُولَ اللَّهِ اذْعُ عَلَيَّ الْمُشْرِكِينَ قَالَ: إِنِّي لَمْ أُبْعَثْ لِعَانًا وَ إِنَّمَا بُعِثْتُ رَحْمَةً" (رواه الإمام مسلم).

яъни: Абу Хурайра (р.а.) ривоят қилиб айтадилар: Ё Расулуллоҳ! Мушрикларни дуойибад қилинг, – дейишди. Шунда Расулуллоҳ (с.а.в.): **“Мен лаънатловчи қилиб эмас, раҳмат қилиб юборилганман”**, деб жавоб бердилар (Имом Муслим ривояти).

Муҳтарам жамоат! Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг оламларга раҳмат қилиб юборилганликлари У зотга нозил қилинган шариат аҳкомларида ҳам намоён бўлади. Аллоҳ таоло шундай марҳамат қилган:

أَوْلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرْحْمَةً وَّذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿51﴾ (سُورَةُ الْعَنْكَبُوتِ/51).

яъни: **“Ахир, уларга тиловат қилинаётган (шу) Китобни Биз Сизга нозил қилганимиз улар учун етарли эмасми?! Албатта, бу (Китоб)да имон келтирадиган қавм учун раҳмат (мўъжиза) ва эслатма бордир. (Анкабут сураси, 51-оят).**

Дарҳақиқат, Ислом шариати олийжаноб, бағрикенг ва мўътадил шариат эканлиги билан барча замон ва маконга мос келади. Қуръони каримда шундай марҳамат қилинади:

يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ ﴿185﴾ (سُورَةُ الْبَقَرَةِ/185).

яъни: **“Аллоҳ сизларга енгилликни истайди, оғирликни хоҳламайди”** (Бақара сураси, 185-оят). Бошқа бир оятда:

وَمَا جَعَلْ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ﴿78﴾ (سُورَةُ الْحَجِّ/78).

яъни: **“ва динда сизларга бирор хараж (қийинчилик) қилмади”**, дейилган (Ҳаж сураси, 78-оят). Ривоят қилинишича Расулуллоҳ (с.а.в.) Муоз ибн Жабал ва Абу Мусо ал-Ашъарийни Яманга элчи қилиб юбораётганларида:

عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: يَسِّرًا وَلَا تَعَسِّرًا وَبَشْرًا وَلَا تَنْفِرًا وَتَطَاوَعًا وَلَا تَخْتِلِفًا (رواه البخاري ومسلم).

яъни: **“Динни энгил қилиб кўрсатинглар қийин қилманглар, динга қизиқтиринглар нафратлантирманглар, бир-бирингизга итоат этинглар ихтилоф қилманглар”**, деганлар (Имом Бухорий ва Муслим ривояти).

Шунингдек, Муҳаммад мустафо (с.а.в.)нинг сизу биз умматлари ҳам энг адолатли ва яхши уммат бўлиб, барча инсониятга яхшилик тарқатадиган, яхшилик ишларда ўрнак ва намуна бўладиган умматдирмиз. Бу ҳақда Қуръони каримда шундай дейилган:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

(سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ/110).

яъни: **“Одамларга чиқарилган (маълум бўлган) умматнинг энг яхшиси бўлдингиз, (эй, мусулмонлар!) зеро, сиз амри маъруф, наҳйи мункар қиласиз ва Аллоҳга имон келтирасиз”** (Оли Имрон сураси, 110-оят). Пайғамбаримиз (с.а.в.)дан ҳам бу ҳақда қуйидаги ҳадис ворид бўлган:

عن درة بنت أبي لهب قالت: قام رجل إلى النبي صلى الله عليه وسلم وهو على المنبر فقال: يا رسول الله أيّ الناس خير؟ فقال: "خَيْرُ النَّاسِ أَقْرَبُهُمْ وَأَتْقَاهُمْ لِلَّهِ وَأَمْرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَوْصَلُهُمْ لِلرَّحْمِ" (رواه الإمام أحمد).

яъни: Дурра бинт Аби Лаҳаб айтадилар, Пайғамбар (с.а.в.) минбарда турган эдилар, бир киши ўрнидан туриб: Ё Расулulloҳ! Одамларнинг қандайи яхши? – деб сўради. Шунда, Расулulloҳ (с.а.в.): **“Одамларнинг энг яхшиси кўп ва хўб қироат қиладигани, Аллоҳга энг кўп тақво қиладигани, яхшиликка энг кўп буюрадигани, мункар ишдан энг кўп қайтарадигани ва қариндошлик риштасини маҳкам тутадигани”**, деб жавоб бердилар (Имом Аҳмад ривояти).

Азизлар! Аллоҳ таолога беадад ҳамду сано ва шукрлар бўлсинким, сизу бизларни охирзамон пайғамбари Муҳаммад мустафо (с.а.в.)га уммат бўлиш бахтига муяссар этди. Зеро, Қуръони каримда марҳамат қилинади:

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا (سُورَةُ الْبَقَرَةِ/143).

яъни: **“Шунингдек, сизларни (мусулмонларни бошқа) одамларга (умматларга) гувоҳ бўлишингиз ва Пайғамбарнинг сизларга гувоҳ бўлиши учун “ўрта уммат” қилиб қўйдик”** (Бақара сураси, 143-оят). **“Ўрта уммат”** – умматларнинг яхшиси демакдир. Зеро, ҳар бир нарсада ўртаҳоллик яхшидир.

Буюк муфассирлардан Ибн Жарир ат-Табарий **“Жомеъ ал-баён фи таъвил ал-Қуръон”**да Аъроф сурасининг 150-ояти тафсирида қуйидаги ривоятни келтирадилар: **“Мусо (а.с.): Ё Раббим, мен лавҳда одамларга чиқарилган умматнинг энг яхшиси бўлган, амри маъруф, наҳйи мункар қиладиган умматни топдим. Уларни менга уммат қилгин, деди. Аллоҳ таоло: Улар Муҳаммаднинг уммати, - деди. Мусо: Ё Раббим, мен лавҳда ҳаммадан кейин яратилиб, жаннатга биринчи бўлиб кирадиган умматни топдим. Уларни менга уммат**

қилиб бергин, деб сўради. Аллоҳ таоло: Улар Муҳаммаднинг уммати, деди. Мусо: Ё Раббим, мен лавҳда Қуръонларини қалбларига жойлаб олиб ўқийдиган умматни топдим, уларни менга уммат қилиб бер, деди. Аллоҳ таоло: Улар Муҳаммаднинг уммати, деб жавоб берди. Мусо: Ё Раббим, мен лавҳда қилган садақотларидан ўзлари ҳам ейдиган ва бунга ажр ҳам оладиган умматни топдим, менга уларни уммат қилиб бер, деб сўради. Аллоҳ таоло: Улар Муҳаммаднинг уммати, деб жавоб берди. Мусо: Ё Раббим, мен лавҳда бир яхшиликни ният қилиб уни амалга ошира олмасан битта савоб, агар амалга оширсан ўнтадан етти юз баробаргача савоб бериладиган умматни топдим, уларни менга уммат қилиб бергин, деб сўради. Аллоҳ таоло: Улар Муҳаммаднинг уммати, деб жавоб берди. Мусо: Ё Раббим, мен лавҳда тўғри йўлга чақирилсан лаббай деб қабул қиладиган ҳамда дуолари ижобат бўладиган умматни топдим, уларни менга уммат қилиб бергин, деди. Аллоҳ: Улар Муҳаммаднинг уммати, деди. Шунда Мусо Лавҳларни улоқтириб ташлаб: Ё Аллоҳим, мени ҳам Муҳаммаднинг умматидан қилгин, деб дуо қилди”.

Бугунги кунда Пайғамбаримиз (с.а.в.) таваллуд топган муборак кунларини нишонлаш ва у зотнинг сийрати санияларини ўқиб-ўрганиш ва эшитиш билан бирга, бутун оламга раҳмат этиб юборилган Росулulloҳ (с.а.в.) ҳаёт тарзлари, хулқ-ободларидан ўрнак олиб яшамоқлигимиз керак. Юртимиз равнақи ва тараққиёти, халқимизнинг тинч ва осойишталиги йўлида баракали меҳнат қилишимизда Пайғамбаримизнинг (с.а.в.) гўзал одоб ахлоқлари илм олишга тарғиботлари, хайр-у саховатлари, инсонийлик фазилатлари бизларга ҳамиша илҳом бериши лозим.

Шуни таъкидлаш керакки, баъзан кишилар орасида аслида мавлид ўқиш шартми, бу ҳақида Қуръони каримда, ҳадиси шарифда ҳам кўрсатма йўқ-ку деган фикрларга бориб, уни бидъат дейишади. Пайғамбаримиз (с.а.в.) вафотларидан 6-7 аср ўтгандан сўнг ўша замонанинг машҳур уламолардан баъзилари Расулulloҳ (с.а.в.)нинг номи шарифларига ҳурмат кўрсатиш, хотирлаб туриш мақсадида у зотнинг таваллуд топган кунини мавлид кунини деб атай бошладилар. Ислом тарихида биринчи марта Ибн Ҳажар Асқалоний, Жалолиддин Суютий кейинчалик имом Жаъфар Барзанжий томонидан қасидалар ўқиш, у зот (с.а.в.)ни ёд этиш дурустлиги хусусида фатво беришган.

Бутун дунёда бўлганидек, диёримиз мусулмонлари орасида ҳам қадимдан мавлид кунини байрам қилиш одат тусига кирган. Шу муносабат билан робиъул аввал ойи келгач, барча жоме масжидларимизда Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг сийратлари, юксак одоб-ахлоқлари ва олий фазилатлари ҳақида мавъизалар қилинади, мавлиди шарифлар ўқилади.

Бу каби хайрли тадбирларнинг ўсиб келаётган ёш авлодни гўзал ахлоққа йўғрилган азалий қадриятларимиз руҳида тарбиялашда, уларнинг маънан баркамол бўлиб етишишларидаги аҳамиятлари беқиёсдир.

Албатта, Пайғамбаримиз Муҳаммад (с.а.в.)га уммат бўлиш аини пайтда сизу бизларнинг зиммамизга масъулият ҳам юклайди. Бу масъулият У зот келтирган динни мусаффолигини сақлаб, келажак авлодга омонат билан етказиш, турли хилдаги бидъат ва хурофотларга берилмай, бузуқ эътиқодларга эргашмай,

аксинча, адашганларни тўғри йўлга солиб, чин мўмин-мусулмон бўлиб яшашдан иборатдир.

И Л О В А

Мухтарам жамоат! Расулуллоҳ (с.а.в.) ўз оилаларидаги кундалик юмушларида ҳам бизга намуна бўлганлар. У зот ғоят тавозеъли, кибрдан узоқ киши эдилар. Ўзлари учун одамларни подшоҳлар учун тургандек туришдан қайтарардилар. Мискинлар ҳолидан хабар олардилар, камбағал-мискинлар билан бирга ўтирардилар, кулнинг чорловини ҳам қабул қилардилар, асҳоблари ичида улардан бири каби ўтирардилар. Оиша розияллоҳу анҳо айтади: «Ўз пойабзалларини ямар, кийимларини тикар, сизлардан бирингиз ўз уйида нима ишларни қилса, у зот ҳам шуни қилардилар. Оддий инсон эдилар, кийимларини ўзлари тозалар, эчкиларини соғар, ўз юмушларини ўзлари қилар эдилар».

Албатта, Пайғамбаримиз Муҳаммад (с.а.в.)га уммат бўлиш аини пайтда сизу бизларнинг зиммамизга масъулият ҳам юклайди. Бу масъулият У зот келтирган динни мусоффолигини сақлаб, келажак авлодга омонат билан етказиш, турли хилдаги бидъат ва хурофотларга берилмай, бузуқ эътиқодларга эргашмай, аксинча, адашганларни тўғри йўлга солиб, чин мўмин-мусулмон бўлиб яшашдан иборатдир.

Азиз мусулмонлар! Ушбу мавлид оyi бўлмиш **Рабиул аввал** ойида мусулмон юртларида, шу жумладан, бизнинг юртимизда ҳам кўп асрлардан буён Пайғамбаримиз (с.а.в.)нинг таваллудларига шодлик изҳор қилиш, шу кунларни хурсандчиликда ўтказиш маъносида йўлга қўйилган. Яқин тарихимизни ўрганадиган бўлсак, мавлид йиғинларида айнан шу кайфият ва ҳолат бизнинг юртимиздаги мусулмонлар орасида яққол сезилиб келади. Умуман олганда, жуда кўп муътабар олимлар мавлид оyi келганда Мавлид ўқиш, масжидларда жамоат билан буни кенг нишонлашга рухсат беришган.

Мухтарам азизлар! Бугунги жума кунимизда билишими лозим бўлган одоблардан яна бири бу **Пайғамбаримиз (с.а.в.)га салавот айтиш одобларидир.** Улар қуйидагилар:

1. Мусулмон киши умрида бир марта салавот айтиш фарздир.
2. Намознинг охириги ташаххудидан кейин салавот айтиш суннатдир.
3. Намоздан ташқари барча вақтларда салавот айтиш мустаҳабдир.
4. **“Аллоҳумма солли ғала Муҳаммад ва ғала оли Муҳаммад”** деб салавот айтиш афзалроқдир.
5. Салавот айтиб туриб, ортидан у зотнинг аҳли байтига, асҳоблари ва тобеинларига ҳам айтиш авлодир.
6. Жума куни салавотни кўп айтиш афзал.
7. Ҳар дуонинг аввали ва охирида салавот айтиш тарғиб қилинган.
8. Салавот айтиш асносида таҳоратли, оғизнинг тоза ва хўшбўй ҳолда бўлиши мустаҳабдир.
9. Аврат жойлар ёпиқ ва тўсилган бўлиши.
10. Қалби ва хаёли зикр ва салавот айтишга ҳозирланиши.
11. Салавот айтганда тадаббур ва хаёлан мушоҳада қилиш.

Аллоҳ таоло барчамизни оламларга раҳмат бўлмиш зотга чин уммат бўлиб, аҳил ва иноқликда умргузаронлик қилмоғимизни насиб айласин. Омин!